

BUNUL ECONOM

REVISTĂ PENTRU AGRICULTURĂ, INDUSTRIE ŞI COMERCIU

ORGAN AL: „Reuniunii Economice din Orăştie“ şi „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului“

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România şi străinătate 10 lei pe an.

APARE:

În fiecare Duminică.

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu preţuri moderate
Abonamentele şi inserţiunile se plătesc înainte.

Discursul

cu care a deschis dl ANDREIU BĂRSEANU, ca delegat al comitetului, adunarea generală a Asociaţiunii, ținută la Braşov Vineri şi Sâmbătă în 21 şi 22 Septemvrie st. n. a. c.

I.

Onorabilă adunare generală!

Imprejurările, şi anume etatea înaintată şi reconvenţenţa venerabilului nostru preşedinte, au adus cu sine, ca eu să ocup de astă-dată locul acesta de onoare, pe care l'au ilustrat atâţi bărbaţi distinşi ai poporului nostru. Şi nu fără sfială, Vă mărturisesc, m'am hotărît să păşesc în mijlocul d-nei Voastre, ştiind, că în locul acesta au stat odinioară fruntaşi ca marele Arhiepiscop Andrei Şaguna, eruditul Timoteiu Cipariu, viceprezidentul guvernial baronul Vasilie Ladislau Pop, neobositul George Bariţiu şi consilierul aulic Iacob Bologa, — ca să nu vorbesc, decât de cei răposaţi.

Nu mai conştiinţa datorinţei, ce mi-s'a impus prin neaşteptata — şi, de bună seamă, şi nemeritata — alegere din anul trecut, m'a îndemnat să fac acest pas, şi totodată speranţa în indulgenţa d-nei Voastre şi credinţa, că de astă-dată, având în vedere insuficienţa puterilor mele, nu veţi măsura cu măsura cu care aţi fost deprinşi până acum.

Doamnelor, Domnilor!

Pentru a treia oară să întruneşte »Asociaţiunea« noastră în adunare generală în Braşov, după un restimp de 23 ani dela întrunirea a doua, şi de 44 ani dela cea dintâiu. Adunarea din a 1883 s'a distins prin hotărîrea înfiinţării şcolii civile de fete din Sibiului, care a adus servicii așa de însemnate societăţii noastre şi care să socoteşte cu drept cuvânt ca un mărgăritar al instituţiunilor noastre şcolare. Şi mai însemnată însă, atât prin numărul şi starea socială a participanţilor, cât şi prin înălţimea problemelor dezbătute şi a entuziasmului, ce a domnit într'ânsa, a fost adunarea din a. 1862, ținută tot în localul, în care ne

Poarta Expoziţiei din Bucureşti (întrarea principală).

aflăm în aceste clipite, sub conducerea nemuritorului Episcop, ceva mai târziu prin vrednicia sa Arhiepiscop şi Metropolit, Andrei baron de Şaguna.

N'am apucat să văd cu ochii mei această ilustră adunare, a doua din viaţa de 45 ani a »Asociaţiunii« noastre; după spusele bătrânilor noştri însă, ale căror priviri scapără şi acum, când vorbesc de acele momente înălţătoare din trecutul poporului nostru, precum şi din descrierea plină de viaţă a răposatului Al. I. Odobescu, pare-că văd înaintea mea acea aleasă întrunire românească din 16—18 Iulie 1862.

În fruntea mesei prezidiale figura măreaţă a lui Şaguna; lângă el chipul blând al venerabilului Metropolit Alexandru Şterca Şuluţu, capul bisericii române unite, şi în jurul celor doi Arhipăstori ai bisericelor române surori, ca membri ai comitetului noii societăţi: învăţatul şi de toţi respectatul canonic Timoteiu Cipariu, cu prierea vie în mijlocul feţei delicate, harnicul George Bariţiu cu trăsurile feţei marcate şi cu privirea pătrunzătoare, simpatica figură a protopopului Ioan Popazu, mai târziu episcop al Caransebeşului, faţa aspră şi rezolută a energicului Axentie

Saveru, răposat acum de curând, figura inteligentă şi senină a lui Gavriil Munteanu, directorul tinărului gimnaziu român din Braşov, vrednicul doctor Pavel Vasici, colaboratorul lui Bariţiu la »Foaia pentru minte, inimă şi literatură«, Bologa, Măcelariu şi ceilalţi tovarăşi de muncă ai lor. Numai Andreiu Mureşianu, heroldul deşteptării noastre naţionale, care ar fi meritat să fie şi el în această societate aleasă, sta la o patte apatic, cu fruntea plecată la pământ, ca un stejar trăsniţ în mijlocul unui codru plin de viaţă.

Oaspeţi distinşi din principatele de curând unite de peste munţi, între cari învăţatul Aug. Treb Laurianu, cântăreţul limbei româneşti George Sion, tinărul profesor Nic. Ionescu şi măiestrul scriitor cu chip frumos Alex. Odobescu, despre care am amintit mai înainte, împodobiau locurile cele mai de frunte din jurul mesei prezidiale. Sala întreagă era înţesată de un public ales şi numărös: tineri şi bătrâni, bărbaţi şi femei, preoţi şi mireni, săteni şi oraşeni, dornici a lua parte la o adunare literară şi culturală românească, a auzi înţeleptele cuvinte ale conducătorilor neamului şi a vedea, minunea minunilor

prima expozițiune românească de produse agricole și industriale, pusă la cale de spiritul neobosit și inventios al lui G. Barițiu.

Era, cu un cuvânt, o manifestare puternică a vieții românești, încâtușată atâta vreme în lanțurile feudalismului și apoi ale unui absolutism aspru de 10 ani, era ca o câmpie sămănată în timpul primăverii, când după o ploie călduță pare-că vezi firele de smaragd, cum încolțesc din ce în ce înaintea ochilor tăi cuprinși de mirare.

Și multe idei frumoase să înfățișară în această memorabilă adunare, multe planuri îndrăznețe, — unele poate prea îndrăznește — să desbătură, multe probleme grele de rezolvat să aduseră în legătură cu cercul de activitate al tinerei »Asociațiuni«. În genere așteptările față de noua și pe atunci singura însoțire mai mare culturală română din țările de sub coroana Habsburgilor erau cât să poate de mari. »Asociațiunea« era privită ca un fel de vrajă, care avea să delătore în scurtă vreme toate năcăzurile și lipsele mult cercatului nostru popor.

Directorul Munteanu în vorbirea sa »Despre purismul limbii române«, cere, pe lângă stabilirea ortografiei cu litere latine, ca secțiune filologică a »Asociațiunii« să se apuce cât mai îngrabă a compune un dicționar al limbii române »după analogia dicționarelor scrise și tipărite de academiile cele docte ale altor națiuni«, — o problemă, care nici astăzi încă nu e rezolvată, deși s'a ocupat serios cu ea altă corporațiune literară română, cu mult mai înaltă, care dispune de alți oameni și de alte mijloace, singura competentă și în stare a face asemenea lucrare. Cipariu în excenta sa disertațiune despre însemnătatea studiilor filologice pentru cultivarea limbii române și pentru stabilirea ortografiei de asemenea constată necesitatea adunării materialului pentru un dicționar român, spre care scop propune formarea din partea »Asociațiunii« a unei »biblioteci de cărți vechi românești tipărite și manuscrise, din timpurile cele mai vechi până către a. 1700«.

La rândul său Barițiu, vorbind »despre artele frumoase cu aplicarea lor la cerințele poporului românesc«, amintește despre înființarea unei catedre de Estetică; iar cavalerul Ioan Pușcariu, pe atunci administratorul comitatului Cetății de baltă, singurul dintre conferențiarii adunării din a. 1862 care să mai afle în viață, arătând însemnătatea documentelor istorice pentru cunoașterea trecutului poporului, îndeamnă pe membrii »Asociațiunii« să-i dea mână de ajutor pentru itocmirea unui »album« al familiilor nobile de naționalitate română din Monarchie, pe seama căruia și copiasse și studiasse mai bine de o sută de diplome nobilitare.

Mai bine să pot vedea însă speranțele ce să puneau în activitatea viitoare a »Asociațiunii« de vigoasă generațiune de acum 44 ani, din cuvântul de deschidere al președintelui adunării, despre care e vorba. »Tare cred«, zice marele Șaguna către sfârșitul cuvântării sale, »că sub scutul unor asemenea convingeri corecte și principii sănătoase, precum am amintit mai sus«, — era vorba de însemnătatea limbii, a graiului, pentru conservarea și înaintarea unui popor, — va spori de sigur literatura și cultura poporului român peste toată așteptarea, și Asociațiunea va vedea ostenețele sale coronate cu succesul dorit, pentru-că nu vor trece multe zile de ani și vom vedea literatura limbii noastre la asemenea grad de cultură cu ale celorlalte limbi culte; școalele și institutele literare, ca unicele mijloace de cultură a națiunii, le vom vedea și la noi în stare înfloritoare; vom vedea satele și orașele române regulate și înaintate; nu vor trece multe zeci de ani și vom vedea acolo grădini și holde frumoase cultivate, bogate de pomi fructiferi, unde până ieri alături erau numai pâlămide și alte ierburi sălbatice; nu vor trece multe zeci de ani, și ne vom bucura văzând economia rațională la plugarii noștri, înflorirea artelor și a tot felul de măiestrii la Românii noștri... »Pe scurt, nu vor trece multe zeci de ani și națiunea română va fi regenerată și întinerită în puterile sale intelectuale, industriale și matertale, pentru-că națiunea este se toasă după cultură și luminare, iar membrii acestei Asociațiuni nu vor cruța nici un sacrificiu, ce ar condiționa un viitor mai fericit și propășirea națională«.

Cred, că acum, când să apropie o jumătate de veac, de când s'au rostit aceste inimoase cuvinte în locul în care ne aflăm, este timpul să ne întrebăm: oare împlinitu-s'au măcar în parte așteptările bărbaților mari, ce au stat la leagănul »Asociațiunii« noastre? Co-răspuns-a ea măcar cât de cât menirii sale mărețe și urmat-a calea, pe care a întreat-o urzitorii ei? — Răspunsul la aceste întrebări, dacă va fi făcut cu destulă obiectivitate și cu oare-care cunoștință de cauză, ne va înlesni, cred, a înțelege rostul lucrărilor și tendințelor de acum ale însoțirii noastre și totodată ne va lumina în privința problemelor, ce ar trebui urmărite din partea noastră în viitor.

Cu căutarea acestui răspuns, — intru cât să poate face aceasta în câteva minute, — să'mi dați voie a mă ocupa în restul vorbirei mele.

(Partea a doua urmează).

Excursiunea

membrilor »Asociațiunii« la expozițiunea română din București.

Duminecă în 23 Sept. a. c. am plecat dela Brașov cu excursioniștii ardeleni, cari au participat și la adunarea Asociațiunii în număr de 331 persoane, într'un tren special, cu 9 vagoane de clasa a III, reprezentând toate ținuturile locuite de români prin cei mai aleși fruntași ai săi. Dl Augustin Paul, prim colaborator la »Gazeta Transilvaniei« a avut fericita idee de a face conscrierea tuturor acestor fruntași, a căror listă spre aducere aminte o lăsăm să urmeze și în foaia noastră:

G. Pop, de Băsești, Parteniu Cosma, directorul Albinei, Asesorul Ivan, din Sibiu, A. Pop, de Capolnoc Monoștor, jude de tablă Baia-mare, Sylvia Papp Szilágy de Băsești soție de consilier ministerial, Budapesta, Martha Rákoczy, n. Filip cu fiul său Al. Rákoczy, Dr. Liviu Lemény, avocat Sibiu cu d-șoara Nora studentă în filosofie. Dr. I. Marcu și Ștefan Pop, canonici, Blaj, Aurel C. Domșa, redactorul »Unirei«, Dr. Aurel Novac, deputat cu d-na, d-șoara și cu d-șoara Augusta Rutenescu, Dr. Ștef. C. Pop, deputat, Jacob Popa, protonotar metropolitan.

Dr. A. Vlad, deputat cu d-na, Vas. Mica cu d-na din Someș-Odorheiu și cu d-șoara Paulina Huza din Dej, Iosif Leményi, propr. Bonțida, V. Damian, protopop și deputat cu d-na, d-șoara și fiu. I. Săbădeanu, comerciant cu fiul Romul, Brașov, d-na Mazzuchi cu d-șoara, A. Iulia, protopopul R. Furdul cu d-na Cămpeni, Dr. Teofil Dragoș, avocat Baia-mare și d-șoara Klein de Hessendorf, d-na văd. Gavr. Dragoș Hideaga, protopopul Givulescu Radna, I. Petrovici, profesor cu d-na și fiul Virgil Brașov, protopopul Voicu Hamza cu d-na Lipova, V. E. Moldovan, publicist, Cluj Sebast. Olariu cu d-na Făget, C. Bucșan, Horia P. Petrescu, Dr. Proca cu d-na, Dr. Bologa cu d-na Sibiu, Dr. I. Popovici cu d-na Făget, Dr. Aurel Cosma Timișoara.

Dr. Liviu Ghilezan avocat din Mogoș cu d-na, Dr. Ioan Giurgiu candidat de avocat, Dr. Alexandru Pop medic în Bistrița cu d-na, d-na Ana Filip, Abrud, Dr. Ciuta avocat din Bistrița cu d-na Maria n. Butean de Șomcuta mare. G. Urdea, prim pretore, Arpașul inf., Dr. Dionisie Roman, avocat Mediaș, Dr. Alexandru Morariu avocat, Ibașfalău.

Romul Mircea, protopop Mediaș cu d-na, Dr. Tămaș avocat, Hida-Almașului Dr. Morariu, Cluj, cu doamna n. Aniți Bohățal, protopopul I. Serb din Șomcuta mare, Teodor Medan, copmtabil la »Răureana« C. Monoștor cu d-na, Eug. Sâmpeteanu candidat de adv. Brașov.

Protopopul Gerasim Domide, Bistrița, d-na Flora Avram n. Petri, Maieru, d-ra Cornelia Petri, Năsăud, Dr. Aurel Nyilvan candidat de avocat, Sibiu, Gavril Oșan stud. în drept.

Profesorul Ilie Câmpeanu G-gyo St. Miclăuș cu d-șoarele Iulia și Silvia, M. Ittu, silvicultor cu d-na, Dr. Vescan avocat Teaca, Gr. Popescu preot, Suciul de jos, Al. Niculescu, preot cu d-na d-n Göde-Mesterhaza, G. Fuciu comdtabil, Cohalm, I. Bercan preot cu d-na, Mercheaș, N. Gherman preot, Roghia, G. Repede preot Homorod, I. Gărbacea, Zăz-nești, G. Mircea inv. Lovnic.

Di I. Tulbure v-notar cu d-na, Zlatna Elvira Comaniciu, G. Pop, notar din Pârâu cu d-na, I. Mănoiu preot în Bran cu două domnișoare.

Dr. Victor Poruțiu, avocat Cluj, d-na Carolina Pop, Morlaca, Andrei Cadar țaran fruntaș din Gődemeșterháza, care s'a făcut membru p: viață la »Asociațiune« — cu soția, I. Dăscălescu stud. în teologie, București,

Dr. Eugen Bran avocat Teaca, Ioan Agărbiceanu preot Bucim-Șasa, Dionisie Șimon, din Sân-Georzul de câmpie cu d-na Simion Bozanciu, director de bancă în Biserica Albă cu d-na, Dr. Harșia avocat Reghin, V. Domșa, protopop Orăștie.

Florea Pernea cu d-na, Ștefan Median cu d-na, din Brașov.

Lazar Iernea, protopop Ciomocoș cu d-na Dr. G. Anca, mediu C. Monștor.

Protopopul Sergiu Median, Sebeș cu fca, I. Vătășan, cassierul »Asociațiunei« cu d-na, G. Vătășan profesor Brașov cu d-na, Florian Rusan, protopop, maiorul I. Segăiceanu, avocatul Dr. Străvoiu, Brașov, Dr. Bireescu, avocat, Panciova, I. Murăroiu, cassierul »Albinei« din Brașov cu doamna.

Ilie Oană, notar Țințari cu d-na n. Viorica Magdu I. Boeriu, preot, Lechința, Irodion Neguț, Brașov cu d-na.

Dr. Nicolae Vecerdea, dirigentul Albinei cu d-na, și d-șoara Petric, N. Bogdan profesor, cu d-na din Brașov, Galacteon Șagău protopop cu d-na și d-șoara Georgeta Sandor. Romul Verzea, preot, Satulung cu d-na Dr. Andrei Monda cu d-na și nepoata d-șoara Marioara Strâmbu, protopopul Artimon Blasianu, Obreja, Cornel Popa cleric Măhaciu G. Crețaru proprietar cu d-na, Vingard.

Inginerul I. F. Negruț, Blaj cu d-na, I. Bădițoiu Brașov cu d-na, Mitzi Kessler, Maria Constantin, Brașov, subl. N. Ioaneș, Brașov.

Andrei Vodă preot Ormeniș, Gavril Pop protopop Măhaciu. Atan. Gărduș învățător, G. Gergely preot Toarcia.

Aurel Muntean cleric. abs., Zaharie Muntean inv., Nic. Muntean econom, Zenovie Lene econom, toți din Merghindeal.

Ioan Vasvary paroch, Victor Vasvary capelan, Bărsăul de sus, N. Câmpeanu primar din ? (Târnava-mare), C. Papuc, teolog. Turcheș.

I. Goron stud. jur. Cuzdrioara, Voicu Nițescu, stud. jur. Săcele, Traian Stoica stud. jur., E. Stoica cleric abs. Veneția de jos, I. Negrea stud. jur. Pojorta, I. Banciu proprietar cu d-na, T. Doboș, N. Țintea Dr. I. Marcu, toți din Săliște.

Marcu Popesc, măcelar Hațeg, David Radeș, forestrier metropolitan cu d-na Valeria n. Alutan, Veza; Silviu Dragomir, telog Gurasadului, Victor Herman, teolog de Cernăuți

Dej, Costache Moldovan stud. jur., Ștefan Jianu, teolog de Cernăuți. Alibunar, Pavel Roșca, teolog de Cernăuți, F. S. Petru.

Teofil Dragomir mare proprietar Lupoiaia, Romul Raca, preot, Bruțar cu d-na, Adam Leșnican, director de bancă, Dobra cu d-na și două domnișoare, V. Babi, contabil la »Bihoreana« cu d-na.

Protopoul Tului Roșescu Cluj cu d-na Dr. Lascu, candidat de avocat Oradea, I. Savu primar, N. Caciora, D. Elenes I. Vereș, V. Lucacia, M. Rocaciu, T. Elenes, P. Pop toți economi din S. Miclăușul Român (Bihor), în frunte cu preotul lor M. Hașăș.

V. Pop de Harșian, avocat cu d-na, Aurel Harșian, candidat de avocat Sibiu, N. Motoc stud. jur. Făgăraș, Simion Moldovan inv. pens. cu d-na, Béclean.

Dr. Parasca, medic Hațeg cu d-na și copii Leonel și Miriana, și cu d-na Maria Penciu. Victor Pop, contabil la »Hațegana«.

Gavriil Barbu inginer, Mociră, N. Barbu redactor la »Românul« Cleveland (America), Andrei Hossu, învățător, Bărsău, Simeon Zăhan, preot, Brețcu (M-Turda), I. Murășan, Kendi-Lona, V. B. Munteanu, preot Solovăstru, N. Butelanc, preot Vidra de sus, d-na Maria Gomboș, Dion. Pop-Moldovan, preot în Brusturi.

Eliseu Moga, preot Apahida cu d-șoara Leontina, Al. Pop de Cernesti.

Carl Schuster cu d-na, Iohann Rehner cu d-na, Iohann Riemer cu d-na, sași din Teaca.

D-na Aurora văd. Grigorița și d-șoara Iulia Ladu, Răstosnea, Dr. Mezin, avocat Timișoara cu d-na, N. David, director de bancă Bucium, Maria David, d-șoara Eugenia David, Bucium.

Adrian Oțoiu, teolog Cetea, Corn. Dărămuș, stud. med. (Graz), Cetea. I. Popescu, proprietar Toplița cu d-șoara Alexandrina, căpitanul M. Cioban, Arad, loc. Miculescu, Brașov, d-na R. Pațița, Dr. Rubin Pațița, adv. d-șoara Elena Pațița, A. Iulia.

Cornel Popovici, cu d-na Hațeg, d-na Boldeu, Turda, Tereza și Ida Pipoș, Sibiu, C. Colbazi cu d-na Spring, Emil Bologa, comerciant, Brașov.

Dr. A. Ceușan cu d-na și 2 domnișoare Reghin, Iuliu Roșescu funcționar la finanțe.

Văd. Elena Marinovici n. Munteanu, I. Butu cu d-na și d-șoara Aurelia, I. Bodeanu cu d-na, I. Fărcaș cu d-na Satulung, Sever de Barbu, contabil, Reghin cu d-na și d-șoara Aurora, Sidonia Munteanu, văduvă de subjud. Sibiu, G. Merce comerciant Benefalău, Alex. Birtolom, sub notar la judec. Hațeg.

R. Cristolovean inv. dirig. cu d-na, V. Bude, inv., V. Cârstocea, I. Nan, I. Vledea, And. Tret, economi; D. Armăsar, I. N. Munteanu, feciori. G. Ilie și doamna, d-șoara Mariți și Aurel, G. Stăniloiu și doamna, precum și d-șoarele Elena și Maria toți din Reșinor, Petru Kurmes jun. Bran.

Studentii de gimnaziu din Brașov: G. Stoica, I. Iencea, G. Coman, Iul. Givulescu, N. Mandai, C. Tisu, I. Mandai, G. Petrișor, I. Pleșa, I. Biro, Victor Ciuta, Iz. Rauceanu, S. Borzea, D. Morariu, Vict. Rauceanu. I.

Evuțianu, N. Ilieș, G. Popovici, Sol. Sofonea Miron Noaghea, Ștef. Perian, Mircea Mocanu, G. Davidescu, I. Boeriu.

Trenul nostru special a sosit în gara de nord Duminecă seara la orele 11. Primire oficială nu s'a făcut. Un comitet s'a îngrijit, ca excursioniștii plăsați pe la hoteluri, iar' grosul de peste 200 persoane au fost conduși de subofițeri la cazarma de geniu dela Cotroceni. Aici am dormit noaptea dintâi foarte bine, în pat curat și sală curată.

Luni, 24 Septembrie la orele 9, dl Iorga a ținut o conferință la institutul Pompilian, explicând tot ce ar fi mai vrednic de văzut la expoziție. Dl Iorga a avut bunăvoința a ține și Marți o conferință în același local. Foarte mulți dintre excursioniști au ascultat cu viu interes conferința.

Luni la orele 10 Regele și Regina au vizitat expoziția. Excursioniștii au aclamat părechea regală. Eșind dintr'un pavilion, Regele a vorbit cu protopopul Domide și redactorul A. C. Domșa, întrebând pe cel dintâi de unde este, iar' pe al doilea l'a recunoscut dintr'o audiență anterioară. Mulți dintre noi, cu deosebire țaranii, au admirat ordinea perfectă și curtenia poliției din București care nu dedea ghionturi, nici nu împingea lumea s'au spăria cu baioneta, cum au văzut ei pe la dâșii pe acasă.

Toată ziua dintâi am petrecut-o vizitând diferite pavilioane. Este de văzut aci pentru săptămâni întregi. Frumuseța expoziției este neintrecută. Seara am fost la »Arenele Romane«, unde s'a reprezentat »cucerirea Daciei« de către împăratul Traian. A fost o reprezentație înduioșătoare, pentru care dl Davila, directorul Teatrului Național, care a pus în scenă aceste jocuri istorice, merită să fie felicitat.

Marți am continuat cu vizitarea expoziției, iar' seara unii s'au dus la »Arene« unde s'au reprezentat iarăși scene din »povestea neamului«, alții s'au dus la teatru unde s'a dat »Moș Ciocârlan« de către Reuniunea de cântări din Sibiu. Timpul a fost răcoros. Un vânt rece te pătrundea până la măduvă. Regele și Regina au vizitat diferitele pavilioane atât înainte cât și după amiază. Luni seara Regele a fost și la arene, iar' Marți seara a asistat la arene numai principele Carol, însoțit de guvernorul său și de directorul teatrului dl Davila.

O delegațiune de vr'o 15 domni și dame, membri ai »Asociațiunei«, sub conducerea dlui Andrei Bărsău, s'au prezentat Marți d. m. la orele 6 la dl comisar general Dr. C. I. Istrati felicitându-l pentru succesul splendid obținut cu Expoziția și mulțumindu-i pentru bunăvoința arătată față cu oaspeții ardeleni. Dl Dr. Istrati a răspuns într'un

căldurns discurs, relevând manifestatea de simpatie a Romei și a Franței față cu sorioara mai tinără.

Mercuri în 26 Septembrie a fost un timp ploios și vizitarea expoziției a fost din cauza vântului rece și a ploaii mărunte aproape imposibilă. Mulți din excursioniști au făcut o călătorie până la Constanța. Din cei ce au rămas, un număr frumos s'a întrunit la Bragadiru, unde s'au rostit mai multe toasturi.

Școala economică de repetiție.

(Urmare.)

Cap. V.

Ordinea școlară.

§. 33.

Toți copiii, cari au împlinit 12 ani ai vieții, respective cari au sfârșit cursul instrucției de toate zilele din școala poporală elementară și nu-și continuă instrucția în alt institut de învățământ, nu frecventează nici o școală pentru învățecii de industrie sau de comerț, sunt obligați a frecuenta școala economică de repetiție până la împlinirea anului 15 al vieții.

§. 34.

În comunele, unde nu este nici școală pentru elevii de industrie sau comerț învățecii de industrie și de comerț în etatea obligativității pentru școala de repetiție sunt obligați a frecuenta școala economică de repetiție. Elevii școlii economice de repetiție nu plătesc nici taxă de înscriere, nici didactru, nici taxa de 30 fileri pentru fondul de penziune învățecesc.

§. 35.

În școala economică de repetiție un învățec nu poate de regulă instrua deodată mai mulți de 60 școlari.

Referitor la frecuentarea școlii economice de repetiție, precum și la manipularea și controlarea neglijenților școlare, sunt de a să observa punctual cele cuprinse în §-ul 45 al cap. IV din Indrumarea pentru curatoratul școlii elementare de stat, respective în §-ul 69 al Indrumării edate pe sama scaunelor școlare.

§. 36.

Cursul școlii economice de repetiție ține 3 ani, și constă din 3 clase și eventual din o clasă pregătitoare. Clasa pregătitoare este de a să organiza în cazul, când între obligații consemnați și înscriși la școala economică de repetiție să află cel puțin 30 astfel de elevi, cari nu posed atâta pregătire, respective nu pot scrie, ceti și calcula cu atâta înlesnire, ca să poată învăța cu succes obiectele de învățecmânt prescise pentru prima clasă.

Conducătorii școlii pregrătitoare sunt totdeauna învățecorii ce propun

obiectele generale în școala economică de repetiție.

§. 37.

Timpul prelegerilor trebuie să țină conform §-ului 46 al Indrumării pentru curatorate — respective a §-ului 70 al Indrumării pentru scaunele școlare la sate cel puțin 8 luni — în genere însă atâta timp cât ține timpul prelegerilor în școala de toate zilele.

Anul școlastic la școala economică de repetiție cu învățec specialist deosebit trebuie să se înceapă cel mai târziu în 15 Septembrie și să țină neîntrerupt cel puțin până în 15 Iunie.

Afară de aceasta Învățecul școlii economice de repetiție cu învățec specialist este obligat a arăta celor ce să se prezintă lucrările economice de vară anume: seceratul, căratul, treeratul, ogorătul, manipularea magazinului de bucate, sau lucrările cele mai însămnate ale celorlalti rami economici în câte o oară pe săptămână acomodată spre acest scop.

Afară de acestea e obligat, pe cât posibil a deprinde pe școlarii mai mari ai școlii economice de repetiție ce să vor prezenta la lucrările zilnice de economie mai ușoare.

§. 38.

Pentru instrucția elevilor sunt de a să întrebuița pe săptămână în timpul iernii (dela 1 Noemvrie până la 1 Aprilie) cel puțin câte 5 oare, și acolo unde peste tot conced împrejurările, pe cât posibil 7 oare, iar în celalte luni cel puțin 2 oare pe săptămână, și unde e posibil câte 3 oare.

În școala economică cu învățec specialist elevii să vor instrua neapărat separați după clase, așa că fiecare clasă să se propună numărul de oare săptămânal amintit mai sus.

În școala economică de repetiție cu învățec de specialitate deosebit unde să află aplicată și o învățecoare anume de economie, acolo băieții să vor instrua deosebit de fete și împărțiți în clase.

Afară de aceste oare săptămânale, în care au să se cuprindă și obiectele celelalte de învățecmânt, fiindcă conform §-ului 57 al legii de instrucție confesiunile sunt obligate a să îngriji de învățecmântul religios al elevilor școlii de repetiție, să va mai adăuga o oară, de regulă Dumineca, pentru instrucție religioasă.

§. 39.

Atât oarele pentru instrucție teoretică cât și cele pentru instrucție practică trebuie să se țină ziua în decursul zilelor de lucru.

Băieții trebuie să se separeze totdeauna de fete la instrucție practică.

§. 40.

În timpul instrucției elevii, atât

băieții cât și tetele, sunt fără excepție obligați a săvârși pe locul de praxă lucrările indicate de învățec respective de învățecoare, s. e. săditul, săpatul, rătezatul, altoitul, gunoiul etc. Refuzarea îndeplinirii lucrărilor este de a să privi ca neglijența neexcuzată ce trebuie pedepsită cu pedeapsa obicinuată în bani.

La lucrări mai grele, cari trec peste puterea corporală a elevilor, precum tăiatul lemnelor, rigolarea pământului, ducerea sacilor ș. a. elevii nu pot fi obligați.

§. 41.

Între lucrările practice ale școlii economice de repetiție sunt de a să mai înșira afară de lucrările economice strict luate — încât permit împrejurările locale — lucrări ce sunt de a să săvârși în cursurile de instrucție pentru deprinderea manuală, împletirea corfelor, pregătirea de rechizite, învățecarea lucrărilor de sculptură ș. a.

§. 42.

La școala economică de repetiție cu învățec nespecialist instrucție teoretică și din obiectele generale să face în localitățile acelei școlii populare elementare din loc, în legătură cu care s'a organizat școala de repetiție.

La instrucție în școala economică de repetiție organizată în legătură cu școala elementară de stat servesc salele de învățecmânt ale școlii elementare de stat.

Instrucție practică totdeauna este de a să face pe terenul de praxă, cu excepție cursurilor pentru dexteritatea mânei — anume altoirile de iarnă, lucrările la straturile calde ș. a. cari să pot face în sala de învățecmânt, respective în localitatea corespunzătoare.

§. 43.

Zilele de vacanță în decursul anului școlar le stabilește curatoratul care exercită inspecție, respective scaunul școlar comunal, în senzul §-ului 47 al Indrumării pentru curatorate, respective §-ului 71 al Indrumării pentru scaunul școlar.

În școala economică de repetiție cu învățec anume de specialitate învățecul specialist respective învățecorii trebuie să dea lecții zilnic în decursul anului școlar, ceea-ce este necesar, pentru-ca să se poată arăta toate lucrările economice obveniende.

§. 44.

Limba instrucției în școala economică de repetiție este de regulă limba maghiară. La școala economică de repetiție în legătură cu școala elementară de stat, cum și la aceea care beneficiază de ajutor de stat, sau cu post învățecesc plătit de stat limba instrucției este totdeauna exclusiv limba maghiară. La celelalte școlii economice

de repetiție în urma rugării autorității ce susține școala ministrul cultelor și instrucțiunii publice poate concede ca limbă de instrucțiune folosirea acelei limbi, care servește ca limbă de instrucțiune la școala elementară populară, cu care este în legătură școala economică de repetiție. Dar' și în acest caz învățământul practic are să se facă în limba maghiară, mai departe vorbirea și scrierea maghiară sunt de a să propune peste numărul de oare săptămânale ce s'au stabilit în §-ul 38 în fiecare curs de învățământ deosebit în câte două oare pe săptămână.

§. 45.

La sfârșitul fiecărui an școlastic să țină examen final în școala economică de repetiție în prezența curatoratului școlar, respective a scaunului școlar, anume în acel timp, că conform §-ului, 37 anul școlastic să se țină până la timpul stabilit.

Referitor la ordinea examenelor finale ale școlii economice de repetiție dau directiva §-ul 90 al Indrumării pentru curatore, respective §-ul 119 al Indrumării pentru scaunul școlar comunal.

Referitor la aceste examene să vor observa următoarele:

a) Dacă numărul elevilor din școala economică de repetiție trece peste 90, cu fiecare curs este de a să țină examen separat.

b) În școala economică de repetiție cu învățator specialist deosebit este a să țină inominat examen final separat cu fiecare curs de învățământ.

c) În școala economică de repetiție în care funcționează o învățătoare anume pentru economie, fetele sunt a să examina separat de băieți.

d) Timpul examenelor finale este a să face cunoscut prin modalitatea de publicațiune obicnuită la casa comunală și în comună, și la acele sunt a să invita părinții în acelaș mod. Proprietarii de pământ, oficialii economici cu locuința în comună și reprezentanța comunală sunt de a să invita și deosebit la examenul final.

e) În legătură cu examenul final învățatorul specialist trebuie să aranjeze din timp în timp (la 4—5 ani) în școala economică de repetiție câte o expozițiune de produse mai mică din produsele teritorului de praxă, ca locuitorii văzând și în felul acesta rezultatele economice, să li-se potenteze încrederea față de institut.

La o astfel de expozițiune vor trebui primite și produsele economilor din comună cari vor expune, dar' acele să vor aranja separat.

În genere unde elevii au confecționat și oarecari lucruri manuale, pro-

ductele lor să vor expune spre privire publică la examenul final.

Din o parte a acestor produse — încât materialul din cari s'au făcut nu a fost al elevilor — să va spori colecțiunea de modele a școlii.

f) Dacă lângă școala economică cu învățator specialist deosebit, sau în legătură cu aceea să țină și vreun curs pentru lucru de mână femeesc de industria de casă, din lucrurile gătite în aceste cursuri, de învățământ să va aranja la sfârșitul fiecărui an școlar o expozițiune în localitățile școlii.

Aceste expozițiuni să vor aranja astfel, că din lucrările de asemenea natură ale elevilor din cursul II și III confecționate în anul precedent să se expună unele lucruri lângă cele din anul curent pentru-ca să se poată face comparațiune.

Mai departe va trebui să se stăruie după posibilitate, că în locul primăria comunală, după aceea confesiunile conform necesităților din comună să distribue unele premii, ascultând și opiniunea curatoratului respective a scaunului școlar și a învățatorului de specialitate, elevilor cari vor presta cele mai bune și mai alese lucruri.

E de dorit, că din economiile școlii, respective din venitul teritorului de praxă și institutul să distribue premii în fiecare an; emulațiunea nobilă ce să va desvolta pentru câștigarea acestor premii va produce legătura cea mai strânsă și mai intimă între generațiunea ce să află în școală și între școală.

Expozițiunea școlară o poate vedea oricine gratuit.

Expozițiunea să poate deschide numai după sfârșirea examenelor finale, dar' în ziua sfârșirii examenelor.

g) Fiecare examen final al școlii economice de repetiție constă din două părți, anume din partea teoretică și practică. Examenul teoretic îmbrățișează obiectele generale și partea teoretică a cunoștințelor economice, cel practic însă, care este de a să țină încât e posibil pe teritorul de praxă, să extinde asupra dexterității practice și asupra demonstrațiunii cunoștințelor referitor la partea practică a chestiunilor.

h) La examen să vor expune spre privire publică matricula școlară, ziarele de evidență și lucrările scripturistice ale elevilor.

În cărticica pentru calcuri numai în acel caz să va putea induce absolutul final al cursului III al școlii economice de repetiție, dacă elevul a sfârșit toți trei anii de învățământ în școala economică de repetiție.

(Va urma).

Vizitarea expoziției din București.

Expoziția națională 1906. Spre comemorarea celor 40 de ani de domnie a M. S. Regelui Carol I. și a 25 de ani dela proclamarea României ca regat, date cari coincid cu aniversarea a 1800 ani dela întrarea lui Traian în Dacia, s'a organizat în București o expoziție națională. Locul ales a fost Dealul Filaretului, de care să leagă și oarecari amintiri istorice.

Comisarul general însărcinat cu organizarea expozițiunii este Dr. C. I. Istrati; arhitecți: Berendei, Burcuș, Ștefănescu Victor, Popescu și Buchner. Aceștia să datoresc planurile celor mai multe pavilioane, mai ales din cele oficiale.

Întrarea. La sfârșitul străzii 11 Iunie să ridică o poartă monumentală, care servă de intrare principală în expoziție. În partea de sus a porții sunt săpate cuvintele: *40 ani de Domnie glorioasă* și datele memorabile: *1866, 1906 și 1906.* (Vezi ilustrația de pe pagina I-ă.)

De-o parte și de alta sunt ghișetele pentru cumpărarea билетelor de intrare.

În fața porții o piațetă semi-rotundă servă de loc de staționare a trăsurilor, tramwayelor, automobilelor. În mijlocul piațetei într'un boschet cu multă eleganță și bogat alcătuit să ridică un reflector electric.

În expoziție. Intrând în expoziție avem în fața ochilor un parc de o frumusețe și bogăție uimitoare. La dreapta puțin depărtat e *Comisariatul general* unde să pot lua orice informațiuni. În afară de aleea principală, mai sunt 2: una la dreapta și alta la stânga.

Pavilionul Adevărului. Un ziar intitulat *„Adevărul la Expoziție“* să tipărește cu o mașină rotativă în fața publicului. Pavilionul e lucrat după planurile dlui arhitect Ștefănescu și executat de dnii arhitecți frații Cerkez.

Trecem lângă pavilionul **Regiei monopolurilor Statului** și ne oprim la **Pavilionul agriculturii**, care ne dă o oglindă fidelă de dezvoltarea celei mai însemnate bogății a țării.

Cele 32 de județe expun modele din tot ce să cultivă; apoi pepinierile Ministerului de Domenii. Școala centrală de agricultură expune toate progusele școlii; stațiunea agronomică și stațiunea zootehnică în două pavilioane la intrare.

În special să pot vedea: Intrarea principală între doi stâlpi frumoși de ovăs, orz și cu grâu în paie și spice, dau un aspect admirabil. În stânga sunt expuse: sericultura, vermi de mătăsă, cele mai mari gogoși rassa Bagdat, alni, brianro, producțiune de țară. În dreapta, animale domestice, un mo-

del de coccină pentru porci; tablouri de rassă pentru cai, cărlan anglo arab, rassă de cai și iepe cu mânzi. Nutrețuri, paie și fân melassat; foarfeci pentru tunderea oilor și litere pentru însemnare cu vâpsea, probe de lână de Constanța.

Săminte, compoziție de luțernă, bobușor, sfeclă de nutreț, compoziție pentru livezi: solium italicum; mazărice, trifoiu, exparcită cojită, mohor.

În secția ministeriului agriculturii, comerțului și domeniilor să vede un tablou cum să prinde un cal din herghelie și alte felurite tablouri cu soiuri de oi.

Sunt expuse aci diferite seminte de porumb românesc, grâu, săcară, orz, ovăs, mciu, trifoiu, mac, soia, fasole, porumb cincantin, dinte de cal, porumb roșu, pignoletto, ovă; uriaș, în, meiu alb și roșu românesc, floarea soarelui, mazăre (Victoria uriașă), rapiță, bob ș. a.

În natural, pentru fuior, proprietatea princip. și tirici, de toată frumusețea.

Intr'un dulap de sticlă separat sunt expuse diferite conserve: mazăre verde în boambe, chiveciu, paradise întregi, ciuperci, pateu de prepeliță, de ficat, etc.

La alt loc vedem vițe de vie altoite după diferite sisteme în pepinaria Petrești-Focșani. Nutrețuri diferite, îngrășăminte chimice, cartofi de 50 de soiuri, cultivați la școala de agronomie Roman.

Cărți agronomice: Jurnalul societății agricole pe diferiți ani; din trecutul și prezentul agriculturii de Radian, 1906. Câmpul și altele, tractat de grădinarit de D. Dadarlat.

Pavilionul industriei e ridicat în fața pavilionului agriculturii și cuprinde toate ramurile mai însemnate ale industriei naționale. Aci e de remarcat: Colecția de broderii din Oltenia, cusăturile școlii »Elena Doamna«, diferite costume țărănești, școala profesională a Madoanei »Dudu« din Craiova, institutul »Sfânta Maria« și alte diferite școli profesionale.

Pavilionul regal. E opera arhitecților Petculescu și Schindl. Ocupă o suprafață de 1825 m. p. și are două aripi: în stânga geniul civil, iar la dreapta geniul militar. Din centru în spre aripi să comunică prin portice de un mare efect arhitectonic. Sus în salonul central e instalată o expoziție de obiecte a A. S. R. Principesa Maria.

În apropierea pavilionului regal să află o reproducere exactă după **Casa dela Poradin** cartierul M. S. Regelui în războiul pentru independență.

(Va urma).

Onorați cetitori!

Lățiți foaia aceasta între cunoștii D-Voastră!

Imbrățișarea meseriilor și a negoțului.

Conferință citită la 14/29 Iulie a. c. în adunarea despărț. X. Brad, ținută în Halmagiu.

(Urmare și fine).

Dar' să trecem la altă ordine de idei. Să ne întrebăm ce ar fi de făcut, pentru-ca măestrile și comerțul să iee la noi un avânt mai mare? Și oamenii noștri să poată ținea concurență față de străini, atât în ce privește soliditatea, finețea, cât și în ce privește prețul mărfii.

Astăzi măestrile sunt libere, iar trebuințele la poporul nostru sunt atât de multe, încât zeci de ani vor mai trece până vom avea măestri și comercianți de ajuns. Pe lângă fabricile străne o mulțime de măestri străini trăesc de pe spatele noastre și din punga noastră, pentru-ca în schimb să ne inzulte. Astăzi a trecut timpul aprobatelor și compilatelor (niște legi blăstămate pentru Români), când Românul era luat cu puterea dela școală și pus la bivoli domnești ca să-i pască, când nu putea să învețe măestrii. Azi a trecut timpul, când »țehurile« străine nu primeau învățacei români, ca să învețe măestrii. Au trecut timpurile, când Românului nu-i era iertat a-și pune sticlă la fereastră și când nu-i era iertat a purta cisme și vestminte de boltă. Azi e deplină libertatea și ori cine poate imbrățișa ori-ce măestrie și să poată aplica la negoț. Libertatea e deplină numai să ne știm folosi de ea spre binele nostru.

Publicul consument, care să susțină pe măestrii și comercianții noștri, avem. E însuși poporul nostru. Câți jidovi cu boltițele lor pe satele noastre nu trăesc domnește dela poporul nostru?

Nouă ne lipsește organizarea — un sistem anumit, după care să lucrăm pentru-ca măestrile și comerțul să se poată lăți cât mai mult și încă nu numai la orașe, ci și la sate. În special satele vor trebui să ne dea un contingent cu mult mai mare de măestri, după-cum ne dă astăzi.

A sosit timpul, ca și din țărani noștri cu stare și din inteligență să-și aplice pruncii la măestrie și comerț, căci numai așa ne putem forma o clasă de mijloc bine pregătită și gata a lupta cu concurența străină. Nimănui să nu-i fie rușine a-și da pruncul la măestrie ori comerț, fiindcă azi industria și comerțul sunt arteriile de viață ale unui popor.

Lozinca noastră să ne fie: »La lucru!« Să promovăm din toate puterile măestrile și comerțul în sinul popoului nostru. În ce mod însă? Iată la ce trebuie să dăm un răspuns nu numai practic dar' și executabil.

1. Despărțămintele Asociațiunii pentru literatura și cultura popoului român,

sunt chemate primo loco ca să lucreze pentru răspândirea măestrilor și negoțului. Oamenii din fruntea despărțemintelor cu dor de muncă — cu ocazia adunărilor generale din comună în comună, prin înființarea de agenturi, prin prelegeri cât mai dese în sinul popoului, prin punerea de premii să lumineze poporul și să-i arete marele folos al măestrilor și comerțului.

2. Despărțămintele Asociațiunii trebuie să se pună în legătură strânsă cu preoții și învățătorii comunelor, cari cunosoc deaproape referințele fiecărei familii și cari în decursul anului, în urma contactului zilnic cu poporul ar putea să recomande comitetului despărțemintelor pe elevii cari ar voi să se aplice la măestrii și comerț. De câteori nu întâlnim la orașe oameni de ai noștri din popor, întrebându-te: unde să-și bage pruncul la uu măestru? Când va și țaranu că preotul ori învățătorul satului anume este încredințat cu afacerea aceasta, la dânsul va alerga și nu-și va face spese în deșert colindând ziua pe la orașe.

Despărțămintele Asociațiunii trebuie să iee asupra-le plasarea — așezarea — elevilor la măestrii și comerț, căci nu e tot una a aplica pe un elev la ori-ce măestru! Băeții aplicați la comerț ori măestrii trebuie să fie supraveghiați nu numai asupra progresului ce-l fac în meseria lor, ci și asupra creșterii ce li-să dă din punct de vedere național. Căci dacă luăm măsuri, ca să ne creștem buni meserieși, apoi trebuie să luăm toate măsurile de lipsă, ca acești meserieși să rămână Români, sub ori-ce împrejurări.

Câți din băeții noștri aplicați pe la meserieși de alt neam nu s'au înstrăinat cu totul de noi, fie prin creșterea anume dată, fie prin căsătorii străine, așa încât îi este rușine a să numi român.

Atari lucruri azi nu mai e permis să se întâmple.

3. Despărțământul eventual agenturile din comune vor lua dispoziții, ca: unde sunt mai mulți elevi români la măestrii — pe lângă instrucțiunea de școala industrială să li-se catihiseze în fiecare Duminecă și sârbătoare și să cerceteze biserica, ca astfel meserieșii noștri să fie crescuți și ca fii credincioși ai bisericii. Elevii aplicați la măestri să fie ajutați — la procurarea cărților de lipsă, la solvirea taxelor școlare, cei săraci să fie provăzuți chiar și cu vestminte. Spre a să putea îndeplini aceste — despărțemintele — din venitele lor modeste statutare vor avea să ajute pe elevii dela măestrii și comerț, iar pe cei mai diligenți să-i recomande pentru obținerea de ajutoare din fundațiunile ce avem; eventual să se creeze isvoară nouă din venite, anume pentru meserieși, spre a să perfecționa în măestria lor în patrie și în străinătate.

4. Despărțămintele vor lua dispoziții ca în centrul despărțământului să se înființeze reuniuni pentru sprijinirea învățăceilor și măestrilor. Să luăm exemplu: reuniunile de meserieși din Sibiu, Cluj, Brașov, Blaj, Săliște și alte multe.

5. Despărțemintele Ass. să se pună în legătură cu băncile noastre, cari până azi nu au dat nici o atențiune măestrilor noștri, și respective reuniunilor înființate. Să luăm exemplu dela Sași. »Sparcassa« din Sibiu, dă feluri și feluri de împrumuturi meserieșilor, sub cele mai ușoare condițiuni, ba în unele cazuri nici nu mai reclamă împrumuturile date, ci pretinde numai ca măestrul împrumutat să facă anumite depuneri la bancă tot în favorul său. În fiecare an băncile noastre ar putea destina ceva din venitele lor — în favorul meseriașilor ori reuniunilor de meseriași.

6. Un alt factor însemnat pentru promovarea măestrilor și negoțului la români trebuie să fie preotul. Acesta prin predicile sale, prin legătura ce are cu fiecare familie trebuie să lucreze direct pentru îmbrățișarea lor. — Să nu uite nici un preot sfântul nume ce i s-a dat de »părinte sufletesc al poporului« — Iar' părinte sufletesc nu poate fi altul decât acela, care să îngrijește ca dintre poporeni săi, cât mai mulți să îmbrățișeze comerțul și măestiile.

7. Un rol principal poate avea și trebuie să aibă pe viitor învățătorul dela sate întru lăptirea măestrilor între țărani. Sub mână lui sunt pruncii țăranului dela 6—12 ani, eventual până la 15 ani. În decursul anului, și cu finea examenelor învățătorul și-ar putea compune o listă despre pruncii ce ar fi de aplicat la negoț și la măestrii și apoi în bună înțelegere cu preotul să întrevină la părinți, să-i lumineze, iar despre rezultat să facă arătare la cei din fruntea despărțământelor. Astfel s'ar produce un interes mai viu în sânul poporului.

Și acum să venim la factorul din urmă, care-i chemat a da avânt silințelor pusă fie de preot, învățător, de despărțăminte — ori reuniuni, să venim la înșasi societatea noastră românească, la toți cari au trebuința de împlinit dela comercianți și măestri.

8. Societatea română — începând dele opincă până la cel mai înalt dignitar bisericesc, are sfânta datorință a sprigini în locul I. pe măestrii și comercianții români, și numai în locul II-lea a să adresa la străini.

Pentru-ce să băgăm bunul nostru câștigat cu multă sudoare în punga străinului, cu care de multeori nici nu ne putem înțelegere, și care poate numai, pășind afară peste pragul ușii, ne mai și insultă. Cu cât vom sprijini mai mult pe măestrii și comercianții noștri, cu atât și ei vor putea să ne dea lucrul

mai bun, mai ieftin și la timp. Departe dela noi cugetul de a boicota pe străini, trebuie să facem și noi, ce fac și altele popoară! Cum își ajută societatea străină clasa ei de mijloc? Câți dintre străini să adresează la măestri și comercianții noștri? Foarte puțini. Să facem și noi, numai ceea ce fac străinii, și nimic mai mult.

Căutați și vedeți prin prăvăliile jidane câți învățăcei, și câte calfe străine puteți vedea! Nici unul. Astfel au monopolizat jidovii comerțul. Cercetați numai în câte sate românești, jidanii cu bolțițele române duc un trai liniștit. Au nu s'ar putea ca în locul acestor bolțițe, ori vizavi de ele să înflorească bolțițele românești?! Să voim numai și vom putea.

E timpul suprem să cunoaștem câtă putere de viață dă unei națiuni — clasa de mijloc. Și chiar de aceea îmbrățișarea și răspândirea clasei de mijloc să și-o pună la inimă fiecare român. Frumoase exemple, bărbați mari ne arată, ce trebuie să facem. Marele »Andronic« ș'a testat întreagă averea sa de zeci de mii pentru meseriași. Un »Nicolau Cristea« fost asesor conz, a lucrat o viață întregă pentru ridicarea meserieșului român — în centrul Săsimii. »Un Tordășan« tot în Sibiu — zi și noaptea neîncetat, de ani ani de zile, lucră tot pentru ridicarea meserieșului român. Și câți bărbați vrednici în alte centre românești, nu și-au pus de diviză: ridicarea clasei românești de mijloc.

Ba în timpul mai proaspăt marele nostru metropolit »Ioan« primește cu drag a fi patronul reuniunii sodalilor români din Sibiu, și prin aceasta cu tonul de adevărat părinte ne zice tuturor: »Să ne ridicăm și să ne prețuim clasa de mijloc«. Jos deci cu orice prejudeții!!

Brad, în August 1906.

Ioan German,
catechet inv.

Agricultura ungară.

Agricultura este cel mai de seamă izvor al bogăției Ungariei. De aceea guvernul, viguros secundat de sute de societăți de agricultură, își dă cele mai mari silințe pentru a-i dezvolta, îndrepta și moderniza producțiunea.

Budgetul ministrului ungar de agricultură pe anul 1906 prevede 55 milioane coroane pentru cheltueli menite să grăbească progresul în toate ramurile culturai pământului. Acest minister întretine mai bine de douăzeci instituțiuni științifice chemate a utiliza toate rezultatele studiilor înalte și un foarte mare număr de școli superioare și primare pentru popularizarea cunoștințelor teoretice și practice în stare de a mări și im-

bunătăți producțiunea, de a ușura vinderea produselor și de a în uraja industriile ce să leagă de agricultură. O pildă: stațiunea de încercări de semințe face mai bine de 60.000 încercări pe an în vederea selecțiunei raționale a semințelor. Spațiul ne lipsește pentru a mai cita și altele, din foarte numeroasele pilde, ce am putea da.

Să trecem deci la expunerea rezultatelor.

Diferitele culturi rurale ocupă în Ungaria o suprafață de 30,792.868 hectari. Intinderea pământurilor necultivate (riuri, lacuri, mlaștini, drumuri, căi ferate, pământuri sterpe) nu este de cât de 1,840.752 hectari. Ea a descrescut mult în urma regulării cursurilor apelor și a secărei mlaștinilor. Aceste lucrări au pus la adăpostul inundațiilor dela 1867 încoace milioane de hectare.

Suprafața cultivată a Ungariei cuprinde:

	Suprafața în hectare	în raport cu total o/o
Câmpii	12,510.974	43.88
Grădini, livezi, zarzavaturi	430.934	1.40
Fânețe	3,309.854	10.75
Vii	263.966	0.86
Pășuni	4,205.844	13.66
Păduri	8,987.244	29.18
Stufării	84.052	0.27
Total	30,792.868	100.—

Rezultă din această tabelă că câmpiile acoperă 43.88% din suprafața cultivată. La șes această parte să ridică la 70%, pe terenurile accidentate ea este de 40—50%; în regiunile muntoase ale Nordului, Vestului și Sud-Vestului ea scade la 30%.

De vre-o cincizeci de ani suprafața pământurilor arabile a crescut mai ales în marile șesuri (Alföld) unde au fost desțelinate întinse pășuni.

Acum 30 ani pământurile de odihnă acopereau încă 20% din solul arabil; acum nu mai acoperă de cât 10.73%.

Suprafața pământurilor de odihnă variază mult în raport cu a celor lucrate, în diferitele regiuni. La șes e minimă: 1% în comitatul Torontal, 2% în comitatul Arad și Cenad. În regiunile muntoase ie mai însemnată și atinge până la 50% (în comit. Csik).

Producțiunea mijlocie de hectar crește mereu, mai ales la șesuri, mulțumită alegerei semânței și sistemelor de cultură din ce în ce mai perfecționate.

Dela regularea cursurilor apelor pagubele pricinuite de revărsări scad văzând cu ochi. În anumite regiuni pagubele pricinuite de grindină, secetă sau bolile plantelor, sunt încă însemnate, dar' raportate la totalitatea recoltelor, nu sunt grave; chiar în 1901, un an foarte dezastruos, intemperiiile n'au distrus în totul de cât recolta de pe 200.000 hectare

Statistica cea mai recentă a producțiunei agricole ungare arată:

	Suprafața în hectare	în raport cu total o/o
Cereale	7,228.295	59.93
Legume	45.404	0.38
Plante cu tubercule, porumb	3,489.907	28.93
Plante comerciale	164.419	1.36
Plante furagere (nutreturi)	1,042.240	8.64
Produsele grădinilor și livezilor	91.450	0.76
Total	12,061.724	100.—

Mai bine din jumătate din pământurile lucrate este afectată cerealelor, printre cari

grâul, ocupă primul loc. Suprafața cultivată cu grâu crește mereu, deși nu atât de repede ca în trecut.

Cultura plantelor cu tubercule, cu porumb și cu nutrețuri (plante furagere) este mereu în creștere. Intinderea constatată a fânătelor arată tendința de a îmboldi creșterea vitelor, ceea-ce e conform cu spiritul care predomină în agricultura europeană.

Cerealele constituie bogăția principală a Ungariei: Suprafața lor întrece pe aceea a tuturor celorlalte culturi și valoarea recoltei lor întrece pe aceea a tuturor celorlalte produse ale solului.

Printre cerealele grâul e cel mai însemnat în ce privește cantitatea, iar' în ce privește calitatea să bucură de o reputație universală, — mai ales cel din comitatele Timiș, Torontal, Borșod, Heveș, Nograd, Solnoc, Ciongrad și Baci-Bodrog. El singur absoarbe jumătate din șesuri. La Nord, de exemplu în comitatele Sepeș, Lipto și Arva el nu trece peste 1% din recolta cerealelor; în regiunea șesurilor însă cultura sa ocupă 27 până la 28% din câmpii.

Recolta anuală de grâu a atins în mijlociu 46 milioane hectolitri în perioada 1880 până la 1890 și 51 milioane hectolitri (3—4 milioane hectare) în perioada 1890—1900.

Producțiunea mijlocie de hectar e de 16 hectolitri (12.7 chintale metrice). Ea variază între 3.6 și 20 hectolitri, după diferitele regiuni. Greutatea sa mijlocie este de 78 până la 79 kgr., dar' atinge une-ori și 80 până la 82 kgr. de hectolitru. Ea crește mereu, mulțumită alegerii raționale a sămânței. De câți-va ani guvernul și comițiile agricole împărtășesc cultivatorilor sămânță de soi produsă pe domeniile statului sau de producători însărcinați de comițiile agricole ca să cultive sămânță.

Calității superioare a grâului unguresc, făina ungară datorește reputația sa fără de seamă. Grâul acesta să potrivește admirabil pentru măcinatul perfecționat, căci conține mult gluten, amidon și diastază, ceea-ce asigură făinei ungurești reputația ce să știe că are și înlesnește vânzarea ei chiar în țările cari ridică înalte bariere vamale pentru a-i închide drumul.

Cea mai mare parte a grâului ungar să consumă în țară. Rămâne însă pentru export ca la opt milioane chintale metrice pe an. Valoarea produselor exportate trece de 250 milioane de cor. pe an.

Printre consumatorii străini ai grâului și făinei Ungariei, Austria ocupă primul rang. Germania a importat 40.000, Elveția 20.000, Italia 30.000 chintale metrice de grâu. Făina ungară are un mare client în Anglia, care importă 500.000 chintale metrice; urmează apoi Germania cu 170.000; Franța cu 100 mii; Brazilia cu 100.000 chintale metrice etc.

Marile mori ale Ungariei sunt admirabil utilitate și merg în fruntea industriei mărării din lumea întreagă. Morile din Budapesta produc mai multă făină de cât oricare alt centru industrial mai mare din Europa sau America. Mineapolis este unicul oraș care rivalizează cu capitala ungară. Ca-

pacitatea de producțiune a celor 10 mori din Budapesta să ridică la 28.000 chintale metrice de grâu în 24 ore, adică la 10.5 milioane chintale metrice de grâu pe an. Producțiunea anuală normală atinge 7—8 milioane chintale metrice de făină de grâu și 1.5—2.0 milioane chintale metrice de țărâță, numai la Budapesta unde morile consumă un milion chintale metrice de cărbuni și materiale, necesitând o cheltuială anuală de 3—4 milioane coroane. Utilagiul morilor din Budapesta e de o așa perfecțiune tehnică, în cât producțiunea enormă sus menționată nu cere de cât 3000 de lucrători.

În provincie sunt de asemenea mori foarte mari. Numărul tuturor morilor mari și mici, trece de 16.000. (Va urma).

Pedepsele școlare.

Fiind vorba de o cestiune primordială pentru cei-ce să ocupă cu cultivarea tinerelor mlădițe, voi da unele amănunte despre modul cum are să se facă aplicarea pedepselor în școala poporală.

Interesul ce să manifestă la toate popoarele față de copii și educarea acestora ocupă loc de frunte între curentele, culturale de cari este străbătută viața actuală a societății omenesci. Cestiunea educării copiilor este o cestiune vitală și una din cele mai însemnate, însemnată mai cu seamă pentru urmările ei binefăcătoare asupra vieții morale a omeniei.

Dela o rezolvare rațională a acestei probleme va depinde atât fericirea copilului, cât și a societății în mijlocul căreia va fi pus să promoveze interesele culturale umanitare.

Să consultăm pedagogia, știința căreia în materie îi compete prima atențiune. Uuul din cele mai ponderoase principii ale ei, dela aplicarea căruia atârână foarte mult educațiunea sănătoasă și bogată în rezultate, este conșiderarea scrupuloasă a naturii celui educat. Ori și ce mijloace, pe cari le va folosi educațiunea, nu vor putea să aibă efectul dorit când ele vor sta în directă opoziție cu individualitatea celui educat. Ear' de altă parte chiar și mijlocul educativ de o valoare mai inferioară va produce efect numai când va merge mână în mână cu natura individuală a aceluia pe care vrem să'l educăm.

Studiată fiind odată individualitatea elevului, vom afla că unii dela fire sunt mai tari, alții mai moi, unii fricoși, alții mai puțin fricoși, unii sprinteni, alții mai greoi în îndeplinirea diferitelor lucrări. Ori-cât s'ar trudi educatorul cu regularea funcțiunii minții elevului, nu totdeauna va ajunge la rezultatul dorit, căci elevul încă din cruda copilărie manifestă o fire sălbatică, și

este închinat mai mult la îndeplinirea răului, de cât a binelui, luând adeseori direcțiuni contrare voinței educatorului.

Pentru a-l împedeca de a eși din calea cea dreaptă, este admis, ca în școala poporală să fie supus elevul anumitor pedepse și restricțiuni. Dela modul cum să face aplicarea diferitelor pedepse corporale atârână în mare măsură succesul ori nesuccesul instruării în învățământul poporal.

Coborându-mă acum dela generalități la specialități, voi lăsa să urmeze unele amănunte despre modul cum ar fi să se facă pedepsirea elevului.

În decursul instrucțiunii observându-să la oare-care neatențiune, sau alt lucru nepermis, întâi-și-dată este necesar al fixa, ținându-i privirea încordată și impunându-i-să prin această teamă și respect. Dacă aceasta nu va duce la rezultat, urmează admoniarea (dojenirea) elevului, dar' aceasta să nu degenereze în batjocură s'au în cuvinte de hulă.

Ear' când e vorba de pedepsirea copilului pentru neglijență în studiu, o „înfruntare“ făcută cu chibzuință, în cele mai multe cazuri duce mai curând la rezultat de cât folosirea altor mijloace. S'a constatat, că o purcedere nenaturală din partea educatorului, — intimidează pe elev, și mai curând ori mai târziu îl face revitent.

Când nici acest mijloc nu ar folosi, atunci să întruntă copilul în fața părinților, nepărtinindu-să din partea acestora, căci în caz contrar totul e zădărnicit.

Este lucru prea firesc, că voința elevului nu o putem îndrepta totdeauna în direcțiunea spre care tindem, precum putem să dăm unei bucați de ghips ori-ce formă voim; dar' diferitele mijloace ce ne stau la îndemână sunt a să folosi.

Luând acum în vedere și disciplina, un pedagog a zis: »Bătăi multe, — disciplină rea; bătăi mai puține, — disciplină mai bună; bătăi de tot puține, — disciplina cea mai bună!« Bătaia prea multă nici odată să nu fie mijloc de disciplinare. Învățătorul care recurge des la bătaie, este sau prea lenș sau prea slab.

De asemenea este cunoscută ca pedeapsă, închiderea elevului, când nu-și împlinește datorința față de școală. Nu-i vorba, își va fi având și aceasta părțica sa cea bună, dar' pedeapsa aceasta mai mult este de încunjurat de cât de preferit, din motivul, că închizându-să copilul mai de multe-ori, să dedă cu închisoarea, suportându-o cu cea mai mare ușurință

În fine ar resta să mai amintesc una, căreia i-să poate da întâietate tuturor celor până aci amintite, avându-și în sine eficacitatea sa, și anume: opi-

rea sau restrângerea libertății copilului dela diferitele jocuri în timpul liber al instrucțiunii, fiind aceasta pentru el o pedeapsă grea de suportat, care-și face totodată și muștrare de cuget.

Nu să poate nega însă, că școala să va erăta impotentă în fața puterii influențatoare a familiei, și nesprijinită de aceasta nu va putea să dea societății o generațiune model în caracter, cu ambițiune de a face binele și a evita răul, o generațiune înzestrată cu calități eminente.

S'ar mai putea enumăra aci încă și alte modalități cu privire la aplicarea pedepselor în școala populară, dar' deocamdată mă mărginesc numai la cele susamintite, pe cari am ținut necesar a le accentua în coloanele acestui prețuit ziar, cetit de o însemnată parte din învățătorii noștri, de interes fiind pentru toți aceia în a căror mână este pusă educațiunea micilor copilași.

N. Hamsea.

Copii și birturile.

Un inspector de școale M. Maison a publicat deunăzi experiențe foarte triste făcute în comunele rurale din Ungaria. Arată pericolul cel mare ce și-a sămănat grăuntele veninos în sinul poporului: alcoolismul. Cu groază și cutremur a observat roadele acestui grăunte, care a început să incolțască în pământul cel mai fraged, cel mai curat merit să dea regenerare neamurilor din această țară: în tinerețe.

S'a încuibat elchoolismul și în tinerețe. Aproape nu există comună în care să nu să fi »ridicat« și copiii la aceea »maturitate« de a putea cerceta crășmele. Copiii frageți, umezi încă după urechi, abia de 10—15 ani stau în rând cu bătrânii la masa mirositoare a spirt din puticile jidanilor, să simnt mândri, să simt ființe mai superioare, să simt »oameni«, când pot să-și tragă pălăria pe o ureche și cu țigarea în gură, cu graiu poruncitor, să ceară jidanului rânjitor cel dintâiu »deți«. Și câtă putere de om, câtă încredere în vrednicia sa nu simte fiecare atunci, când în fața bătrânilor sau a părinților poate face acte de »vitejie« bețivă. Prin astfel de acte își câștigă dreptul de a intra în ceata flăcăilor. Alcoolul înlocuește astăzi lovitură de cavalier a evului mediu. Iar' părinții să simnt tericiți, ochii le străluce de bucurie, când își văd copiii porniți pe aceasta cale a »distingerii« în vrednicie din bună vreme. Nici unii nu să cugetă însă la grozava primejdie ce-i amenință, că în picăturile acelea de bucurie de o clipă două zace otravă, care le duce neamul la prăpastia peirii.

Să vede că lumina veacului acestuia a adus cu sine și această nouă

școală. Căci ce sunt birturile? Școala imoralității, școala ruinei trupești și sufletești.

În această școală învață copiii abedariul murdăriei sufletești. Această școală le arată în colori vii pornirile pătimașe, isbucniurile animalice ale flăcăilor, sbeguirile fetelor, curtenirile grosolane, iar' consumația alcoolului le ametește capul și în acest delir fantastic le sună ca o muzică plăcută la urechi înjurăturile »grave«, frazele gâdilitoare, cântecele pornografe și glumele cu înțelesuri ascunse.

Iar' copilul învață cartea aceasta foarte ușor. În timp scurt de tot el iese desăvârșit din această școală. La a doua treia ocazie îl auzi și pe el înjurând și înfrățindu-se cu pornirile învățate. Un astfel de copil în conștiința »demnității« sale de »om« își trage pălăria pe ureche, salutul îi este rece și însoțit de priviri obraznice, numai cinsteste pe nime în sat, căci el este domnul cel mai mare, iubirea de părinți și frați să prefacă în pulbere și fum și de pe fața copilului sau a copilei acesteia pierе smalțul gingășiei și al nevinovăției.

Nu-i mirare deci, că de cele mai multeori învățătorul în școala de repetiție cu copii și copile de 14—15 ani, dacă peste tot acestia o mai cercetează, stă în tață cu mame. Pornirile animalice sub influința alcoolului fac din om animal în vârsta cea mai candidă. Această vină tragică tace apoi catastrofa neînălăturabilă, care duce familii întregi și pe încetul întreg poporul la ruină totală.

Iar' dacă aruncăm o privire asupra poporului nostru românesc cu groază trebuie să constatăm, că Românul cercetează această școală a satanei într'o măsură mai mare ca poate toate celelalte neamuri din această țară. Sunt comune, ba ținuturi întregi unde în zilele de sărbători și Dumineci pelegri-nează familia întreagă la birt, unde părinții înșiși înferbântați de acool silesc pe copiii frageți mici de 6—7 ani să »guste« din liboveala otrăvitoare. Faptul acesta e un rău care menință cu zdruclinarea neamul întreg.

Și oare unde este de a să căuta pricina acestui rău fără păreche? S'a tot bătut toaca și doba zeci de ani indeosebi preoților să predice și să predice ca să stîrpească patima beției. E adevărat, că o parte mică a preoților o face aceasta, cea mai mare însă nici barem această datorie a cuvântării nu și-o împlinește cu ani de zile.

Dar' în stavilirea și sugrumarea acestui rău, singur cuvântul preoțimii rostit de mai multeori cu simplu fariseism nu poate face nici măcar un pas spre bine. Când statul desleagă frânele graniței alcoolismului și dă mână liberă desfrăului satanei, care atacă partea cea

mai gingașă a organismului societății omenesti: copiii, atunci zadarnic este cuvântul cel neprihănit. Apa trece pietrele rămân.

Înzadar vin aproape an de an dela ministru ordine fără vlagă, cari apelează la comitate, la muncipii etc. ca să creze societăți și alte așezăminte pentru combaterea beției. Zadarnic aprobă statute peste statute, că patima e mai mare decât paragraful cel impus de bunăvoie. Doar e clasic cazul dela congresul anti-alcoolistilor ținut în Pesta mai anul trecut unde s'au consumat câteva sute de sticle de șampanie și vin și zeci de butoaie cu bere.

În punctul acesta numai o singură cale există. Zădărnicia ordinelor ministeriale de zeci de ani e evidentă peste măsură. Cuiul trebuie deci lovit în cap. Până ce statul nu va regula posibilitatea consumației de alcool tăind poporului putința de a-l consuma în zilele libere până atunci decadența își va va urma calea primejdiei.

Statul pe calea legiuirii nu a ordinelor, să pună zăvor pe vânzarea alcoolului în acelea zile, când poporul vrând nevrând să pripășește la adăpostul sticlelor de beutură, prin restricțiuni impuse birturilor să silească poporul ca să se mărginească numai la strictul necesar. E drept, că din aceasta ar rezulta o pagubă mărișoară în bilanțul venitelor statului, în schimb însă statul ar câștiga generații sănătoase, brațe vâjoase și suflete curate și neprihănite, cari de sigur ar face ca celelalte rubrici din bilanț să se ridice conziderabil și atunci țara ar fi într'adevăr bogată, iar' popoarele ei mulțumite și fericite. („T. R.“

Medicină în contra beției.

În Șvedia și Norvegia beția obișnuită să pedepsește cu închisoare. Indată ce este închis, vinovatul nu capătă altă mâncare dimineața și sara, de cât o pâne și vin sau rachiu după-cum cel arestat bea vin sau rachiu. Dar' pânea nu i-să dă decât într'un blid plin cu vin sau rachiu, în care a stat muiată o oară. În prima zi bețivul mănca cu plăcere pânea a doua zi îi pare mai puțin plăcută. Puțin după aceea o primește cu adevărat desgust. În genere în 8 sau 10 zile aceasta îi produce așa gregță încât unii nici într'un chip nu voesc să mănânce aceea mâncare care li-să dă fără milă. După-ce să săvârșește aceasta cură, bețivul — afară de rare excepțiuni — este cu totul vindecat. Mulți renunță cu desăvârșire la vin, al cărui miros chiar le produce un disgsut nemărginit. Cât ar fi de bine să se introducă si la noi o astfel de lege!

Expoziție de copii

arangiata de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“.

1. In scopul promovării stărilor igienice și a îmbunătățirii condițiilor de trai ale populației, »Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu«, va aranja Duminecă, la 14 Octombrie n. 1906, în comuna Apoldul-român o expoziție de copii împreună cu distribuie de premii în bani.

2. Expoziția să va ținea în ziua amintită începând dela 11 ore înainte de amiază și până la 2 ore d. a., când va urma premiarea. Expoziția să va ținea în salele școlii populare.

3. La expoziție de data aceasta să primesc numai copiii locuitorilor din Apoloul-român.

4. Primirea copiilor în expoziție să face prin comitetul aranjator local, care va publica de cu vreme dispozițiunile luate. Comitetul poate refuza primirea, însă numai din cauze binecuvântate.

5. Expozanții (mamele și îngrijitoarele) sunt îndatorați a purta înșiși grije de copii expuși.

6. Să vor distribui 44 premii, în valoare de 204 cor., dăruite parte de particulari parte de Reuniune (fondul expozițiilor). Premiile să distribuiesc în libele de depuneri ale »Căsei de păstrare din Săliște« însoțite de câte o »Casetă de economizare (cruțare)«, și anume:

Grupa I. Copii.

a) dela vârsta de 6—12 luni: 2 premii de câte 9 coroane.

2 premii de câte 6 coroane.

4 premii de câte 3 coroane.

b) dela 1—2 ani: 2 premii de câte 6 coroane.

3 premii de câte 3 coroane.

c) dela 2—4 ani: 2 premii de câte 6 coroane.

3 premii de câte 3 coroane.

d) dela 4—6 ani: 2 premii de câte 6 coroane.

2 premii de câte 3 coroane.

Grupa II. Copile.

a) dela vârsta de 6—12 luni: 2 premii de câte 9 coroane.

2 premii de câte 6 coroane.

4 premii de câte 3 coroane.

b) dela 1—2 ani: 2 premii de câte 6 coroane.

3 premii de câte 3 coroane.

c) dela 2—4 ani: 2 premii de câte 6 coroane.

3 premii de câte 3 coroane.

d) dela 4—6 ani: 2 premii de câte 6 coroane.

2 premii de câte 3 coroane.

Pe lângă premii în bani să va împărți și câte o broșură cu conținut igienic.

Premierea.

In scopul premierii să instituie juriul conzistător din peste 30 domni și doamne.

Impărțirea premiilor să face în mod sărbătorec la oara 2 d. a. ținându-să mai întâiu în prezența jurului, a comitetului aranjator, a expozanților și publicului întrunit conferența:

a) medicului Dr. Ilie Iancu, despre tuberculoză și despre lucrările de făcut prin comune în cauze sanitare și

b) a profesorului Vasile Stan, despre »Sufletul copilului«.

Dispoziții de premiere.

Scopul expoziției este mai ales a promova stările igienice și a lucra la îmbunătățirea condițiilor de trai ale populației. Drept aceea să va lua în socotință nu atât intenția vădită de a străluci cu copii anume gătiți ca exemple de paradă, ci mui ales hărnicia și priceperea dovedită la ținerea în curățenie a copiilor și a locuințelor, a îmbrăcăminteii, la priceperea dovedită la alimentație și celelalte, cari condiționează puterea vitală a generațiilor viitoare.

Copiii cu înfățișare inteligentă și vioi, cei sănătoși și fără defecte trupești, cei bine hrăniți și ținuți în curățenie, cei cu bunăcuviință, nefricoși și prietinoși, copiii orfani și din familii mai scăpătate cum și cei din familii cu copii mai număroși, între condițiuni egale, vor fi preferați.

Dacă cutare grupă nu cuprinde copii vrednici de premiați, premiile să pot destina pentru altă grupă mai bogată. Premiile, cari nu s'ar împărți, revin Reuniunii.

Acelaș expozant nu poate dobândi în aceeaș grupă decât un singur premiu. Față cu cel premiați în cutare grupă, concurenții din altă grupă au întâietate.

Știri de tot felul.

Congresul național bisericesc.

Supremul for legislativ și administrativ a bis. noastre gr.-or. ortodoxă e convocat pe 1/14 Octombrie 1906 în ședința ordinară de cătră I. P. S. Domn Arhiepiscop și Metropoli, Ioan Mețian, în Sibiiu.

Adunarea din Timișoara.

După cum am anunțat la timpul său, Duminecă trecută s'a ținut în Timișoara adunarea țăranilor români din statul ungar pentru a pune la cale întemeierea unei tovarășii generale spre a valoriza produsele muncii țăranilor și meseria-

șilor, mijlocindu-le vânzarea cu excluderea agenților, ajutorându-i în caz de lipsă cu avansuri pe bucate etc. A fost de față mai multe sute de țărani din jurul Timișoarei și meseriași. Proiectul de statut cetit și explicat de dl V. Osvadă, s'a primit și comitetul executiv s'a ales în persoanele dlor V Osvadă, director de bancă, Hunedoara, Ghenadie Bogolvici, paroch Budapesta, Ioan Crăciunel, oficiant superior la postă Budapesta, Dimitrie Birăuțiu, red. »Pop. Rom.« Budapesta, Dr. Aurel Ciupe, adv. Lugoj, Ureș Pătean, econom Nădlac. Petru Stoica, dir. de bancă Satul-nou, Iuliu Vuia, ivățator dir. Bănat-Comloș, Nicolae Gruită, măiestru cojocar Budapesta.

Viță de vie oltoită. Cei-ce doresc a-și procura viță de vie oltoită dela stat au să-și înainteze cererile inspectorului reg. cercual de vierit din Murăș-Oșorheiu până în 31 Octombrie. Prețul este cât să poate de moderat. 1000 bucăți de prima calitate cu 100 cor., iar' 1000 bucăți de calitatea a doua 40 cor.

In Caransebeș, unde să va înființa noua tipografie »Minerva«, s'a așezat acum și un compactor român, Vas. Dămian. Bine a făcut — și Românii bine fac spriginindul. Ai noștri la ai noștri!

Căsătoria civilă. Despre introducerea căsătorii civile în Șpania, cetim, că Alfons regele Șpaniei, nu vrea să sancționeze legea pentru căsătoria civilă, ce a fost votată din parte corpurilor legiuitoare.

Regi mici, regine mari. E interesant faptul că în zilele noastre aproape în toate statele Europei sunt reginele mai mari în statură decât domnitorii. Țarul Rusiei abia ajunge măsura mijlocie, țarevna e cu un cap mai mare. Victor Emanuel și nou însuratul Alfons abia ajung reginelor lor până la umere. Carol al Portugaliei e scurt și gros. Împăratul Germaniei e voinic, dar împărăteasa tot e mai mare decât el, iar' regele Carol al României încă poate fi numărat în șirul acestora.

Ceea-ce e gustos la luat, este cu mult mai folositor orgaoizmului, decât bucata grețoasă precum diferilele medicamente. *Emulsiunea lui Scott*, acest preparat e bun, ușor de mistuit pe care și copii cu deosebit nesațiu îl poftesc. Să poate căpăta în toate farmaciile.

Câți bani să dau pe leacuri?

După datele statistice în țara ungară sunt 1622 apoteci (farmacii) cu drept de publicitate, cari vând pe an

leacuri în preț de 48,660 000 cor. Sotind dară numărul locuitorilor la 16 milioane, să vine pe fie care suflet 3 coroane pe an pentru leacuri. Dar' apoi câți oameni mai sunt, cu deosebire pe statele noastre, cari să lecuiesc cu leacuri prescrise de lelea Floare, ori Todorie și numai când își văd sfârșitul cu ochii ajung pe la doctor și apotecă.

Sinuoiderile în Newyork. Foile americane constată cu mâhnire, că în lunile din urmă în Newyork și-au făcut moartea un mare număr de oameni, așa că să pare că sinuciderile au devenit o adevărată mânia. Astfel în August și-au curmat viața în acest oraș 484 de oameni. Cei mai mulți s'au sinucis din cauza sărăciei, neavând cu ce trăi, dar' sunt și unele cazuri ciudate, nebunatic. Așa spre pildă un domn s'a sinucis, temându-să că să va prea îngrașa. O femeie și-a curmat firul vieții de răcaz, că a întârziat dela tren. Unul iarăș s'a pușcat, ca să nu ajungă să cărunțească și un altul, un politician s'a sinucis, fiindcă ținând o vorbire în sfatul țării, (senat) a fost luat în ris.

Abecedar nou pentru anul prim de școală de Dr. Ioan Stroa protopresbiter, fost profesor la seminariul »Andreian«, Dumitru Lăpădat, director școlar și Iuliu Crișan, iuvățător în Săliște. Să poate procura la autori și la »Tip. Arhidiecezană«, Sibiu.

Sfaturi.

Vindecarea vitelor de gură și de unghii.

Să toarnă puțină apă caldă, cam peste 3 linguri de salicil pus într'o oală de pământ. După-ce s'a topit să amestecă cu apă caldă încât întreaga soluțiune să fie 4 $\frac{1}{2}$ litri. Cu apă de aceasta să spală unghiile și gura vitelor bolnave, de trei ori pe zi.

Unghiile după fiecare spălare, trebuie presărate cu pulbere de salicil, de care e bine a să arunca puțin și prin grajd, pe jos, unde de altcum să cere a să ținea cea mai mare curățenie, pentru-că germeii de boală să află în deajuns și în gunoiul vitelor bolnave. În apa de băut a vitelor încă trebuie amestecate 2 linguri de salicil, topit mai întâiu în apă caldă.

FEURIMI

Lemnul în fabricația hârtiei. Hârtia a ajuns astăzi foarte răspândită. Dela invenția tiparului ea a dovenit una din cele mai puternice pârghii ale progresului, a răspândirii ideilor și faptelor. Intrebuițarea ei este de tot minutul și cu drept cuvânt s'a zis, că cea

mai bună măsură a civilizației unei țări este hârtia și săpunul.

Războaiele să fac întâi în minți prin ajutorul hârtiei, prin scris și apoi cu tunul. Câte rele și cât bine n'a făcut hârtia!

Gândul omului fixat pe suprafața ei cu ajutorul mașinilor tipografice străbate într'un timp neînsemnat lumea dela un capăt la altul, trece prin nenumărate capete umane, unde încolțește, răsar de multe ori mai frumos și mai puternic, să așterne din nou pe o foaie de hârtie și-și reîncepe nesfârșitul ei drum. Ea chiamă la viață pe oameni, le sădește în creier germeii vieții, inteligenței; pe spinarea ei ideile măresc biruința și chiamă pe oameni la pace, îi învață cum să trăească mai bine, cum să iubească unul pe altul. Hârtia, acest obiect de lux odinioară, la îndemâna bogaților numai, a trecut — prin estințata costului de producțiune — până și în coliba cea mai umilă. Ea permite de acum înainte celui mai neînsemnat muritor, să aștearnă pe dânsa gândul lui; ea îl duce tot atât de departe și de bine ca și pe al bogatului. Hârtia a devenit farul lumii: aprinsă de inteligență ea este azi de o așa de imensă necesitate încât să poate spune — fără exagerațiune — că fără ea lumea actuală n'ar putea exista. Dacă această trebuință a omenirii este atât de mare, să vedem căm cu ce mijloace omul și-o procură, care este costul, ce influență are ea asupra naturii. Privind calculele făcute de statistică, trebuie în adevăr să ne îngrozim de sacrificiile ce le cere producțiunea hârtiei.

În loc de a fi făcută, — spune Flammarion, — din fire, cârpe, din substanțe textile durabile, hârtia este fabricată din arbori pe cari oamenii îi taie pentru a asigura tiragiul zilnic a 30.000 ziare, din cari unele să tipăresc în milioane de exemplare și pe acel al 2000 volume, căci editorii publică în lume, în mijlociu 200 volume, pe zi. Dacă cărțile ar mai fi tipărite pe o hârtie respectabilă!

Aceste 30.000 ziare, consumă după socotelile făcute aproape 1000 tone (un milion de kgr.) de pastă de lemn pe zi, tocmai 350.000 tone pe an.

Cărțile de asemenea consumă o enormă cantitate de hârtie, care face obiectul unui vast comerț. Hârtia de ambalagiu, de cataloguri, reclame, etc., unite cu cele de mai sus, ating cifre spăimântătoare.

Numai în Europa să tae pentru acest scop 350 milioane metri cubici de lemn.

Acestă fabricațiune trebuie alimentată în fiecare zi cu această cantitate fantastică. Arborii să tae, și pădurile să distrug. Dar' un arbore nu crește din nou într'un an, nici în zece. Consuma-

țiunea întrece cu mult producțiunea. Este un pericol imens și nu este ușor de a prevedea toate pericolele fizice și climaterice ce ar rezulta din aceste despăduriri.

Nr. 817-1906.

Concurs.

În conferință cu dispozițiunile normativului general pentru administrațiunea fondurilor și fundațiunilor »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român« și a diecezei Nr. 166 din ședința dela 14 și 15 August a. c. să publică concurs pentru »premiul Andreiu Murășian« de 300 cor.

La concurs să va admite orice lucrare originală de cuprins literar, tipărită în Ungaria în decursul anilor 1905 și 1906, fie ea din sfera literaturii frumoase s'au artistice, fie o colecțiune de literatură populară.

Concurenții vor avea să înainteze până la 31 Decembrie n. a. c. la biroul »Asociațiunii« în Sibiu cinci exemplare ale lucrării lor. Decernerea premiului să va face în ședința plenară a secțiunilor științifice-literare, iar' premiarea însăș în adunarea generală a »Asociației« din anul viitor.

Sibiu, în 1 Septembrie 1906.

Prezidiul Asociațiunii:

Ioșif Sterca Șuluțu m. p.

Dum. 19-a după Ros., gl. 2 sft. 8

Dum	1 Ap. Anania	14 Calist
Luni	2 M. Ciprean	15 Teresia
Marti	3 M. Dionisie	16 Gal
Merc.	4 P. Irotei	17 Heovig
Joi	5 M. Hărtina	18 Luca
Vineri	6 Ap. Toma	19 Ferdinand
Sămb.	7 M. Sergie	20 Vendelin

Redactor resp. GEORGE SUCIU.

E foarte cu greu

dar' în fine nu este cu neputință a prepara un așa mijloc de întărire asupra constituției copiilor, cum este Emulziunea lui Scott pregătită din olein de știucă medicinal prin adaugere de hipofosfiți de var și natriu, pentru-că Emulziunea lui Scott ajungând în organismul fraged, produce puterea, ce eschide conturbațiunea ce să provoacă prin desvoltarea repede a copiilor. Emulziunea are un gust bun, e ușor la mistuit, e preparat curat, în cât nu provoacă conturbațiuni. O emulziune astfel pregătită, naturală că e mult mai bună, decât olein de ficat de știucă comun.

Pescarul cu o știucă mare pe spate e semnul de garanță pentru veritabila Emulziunea lui Scott.

Cu provocare la această foaie și trimițând înainte 75 fil. în marce postale să trimiț ranco sticle de probă dela:

Dr. BUDAI EMIL, „Stadtapotheke“ BUDAPEST, IV., VÁCZI-UTCZA 34.50

Prețul sticlei originale 2 cor. 50 fileri.

(594) Să capătă în toate farmaciile. 1-28

CUMPĂRAȚI!**Biblioteca „Bunul Econom”**

Din această bibliotecă se pot comanda următoarele broșuri:

1. »Nutrețurile ieboase, cositurile, prepararea fânului și pășunile».
2. »Economia porcilor, oilor și a caprelor».
3. »Sămânța plantelor agricole și sămânțatul lor».
4. »Ingrijirea plantelor în cursul vegetațiunii. Recolta cerealelor».
5. »Economia vitelor sau Zootechnia generală».
6. »Agrologia sau cunoașterea pământurilor și mijloacele de a ale îmbunătăți».
7. »Agricultura generală. Lucrarea pământului. Plugul, grapa, tăvălugul și alte instrumente de măruntit pământul».
8. »Ingrășămintele. Irigațiunile (udarea sământului)
- 9—10. »Prăsirea paserilor de casă (gălițe hoare). Găinile, curcile, găinușele (bibilicele), gășcele, rațele, porumbii (porumbii)».
11. »Cultura cerealelor. (Grâul, săcara orzul, ovėsul, meiul, hirișca, cucuruzul (porumbul)».
12. Cartoful, napul (sfecla), inul, cânepa, rapița fasolea, linteaa, mazărea, și cultura lor.
13. »Economia cailor, vitelor mari corne și bivoliilor».

Prețul unei broșuri 30 fil. pentru România 50 bani.

Comandele au ase adresa la administrațiunea „Bunului econom” Orăștie, Szászváros.

Sunt potrivite pentru prelegerile publice populare și pentru toți agronomii și proprietarii de pământ.

Tipografia „MINERVA” în Orăștie,

Fondată în anul 1888.

Tipografia „MINERVA”

e provăzută cu cele mai bune mijloace tehnice și fiind bine asortată cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne, e pusă în pozițiune de a putea executa ori-ce comande prompt, cu cea mai mare acurateță și cu prețuri ieftine. Totodată să îngrijește ca acelea să fie estetic lucrate, după cele mai nouă modele.

Până de prezent să bucură de spriginul celor mai îndepărtate orașe. Dovadă această despre promptitudinea și acuratețea cu care efectuește ori-ce lucrare.

Ca prima tipografie românească în acest mare comitat, să roagă de binevoitorul sprigin al institutelor românești și al privaților.

Tot aci să tipărește:
„BUNUL ECONOM”
revistă ptru agricultură
industrie și comerț.

Comandele
din afară să
efectueșc repede!

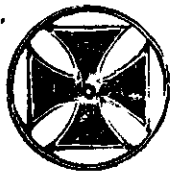
Opuri ———
Bilete de log. ———
Broșuri ———
Circulare ———
Bil. de vizită ———
Invitări ———
Bilanțuri ———
Acții ———
Cap. de epist. ———
Placate ———
Ord. de dans ———
Adrese ———
Compturi ———
Note ———
Preț Curent. ———
Anunțuri ———
Registre ———
Imprimare ———
Couverte ———
Bilete de cun. ———
Etc. etc. etc.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică.

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta.

vindecă și înviorază

Deosebită atențiune
rării, că acest aparat
de 20Nu e mijloc secret
pe lângă garanție
e a se da împreju-
vindecă boale vechi
de ani.

(191) Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, ameteli, fiituri de ureche, bătăie de inimă, sgârșuri de inimă, asma, ausul greu, sgârșuri de stomac, lipsa postei de mâncare, răceală la mâni și la picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența fînsonmie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. In cancelaria mea se află atestate încurse din toate părțile lumii, cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul »Volta» deoare-ce »Ciasul-Volta» atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a foet oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apretiat și cercetat. Deja estinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă indeosebi

Prețul aparatului mare e 6 cor.
folosibil la morburii cari nu sunt
mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e 4 cor.
folosibil la copii și femei de
constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țeară și streinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V. strada Vadsz 42/G. colțul
strada Kálman.

CINE SUFERE de RHEUMA, ISCHIAS și PODAGRĂ să cumpere o sticlă de
Podagra-Fluid

(595) alui Dr. FLESCH, 1—36
care vindecă cu siguranță podagra, rheuma, dureri de mâni, picioare și spate, precum și slăbiciuni de mâni, picioare și umflături.
Efectul să observă în timp scurt.
Să află de vânzare în farmacia „Coroana maghiară” alui Dr. E. M. FLESCH în Györ, Strada Baros nr. 24.
O sticlă cu un conținut de 1½ decilitru costă 2 cor. Sticle familiare (pentru folosire îndelungată) 5 cor. — Comanda de 3 sticle mici sau 2 familiare să expedează franco.

